

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Pacis Westphalicæ Publica

Oder Westphälische Friedens-Handlungen und Geschichte

Worinnen enthalten, was vom Schluß des Jahrs 1647. biß in den Monath Junium des Jahrs 1648. zwischen Jhro Römisch-Kayserlichen Majestät, dann den Beyden Cronen Franckreich und Schweden, ingleichen des Heiligen Römischen Reichs Chur-Fürsten, Fürsten und Ständen, zu Oßnabrück und Münster gehandelt ...

Meiern, Johann Gottfried von

Hannover, 1735

VD18 90103157

N. I. Formula Instrumenti Pacis à Gallis exhibiti 1647.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52461](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52461)

1647. Junius. Electorum publica Comitia indicere, causamque Imperii Ordinibus examinandam proponere poterit, ad ineundam rationem & modum, quo terminari Paxque publica conservari queat. 1647. Junius.

Tricesimo secundo: Quod vero ad ipsas partes Principales, Imperatorem scilicet, Electores, Principes, Status & Ordines Imperii, eorumque Fœderatos & Socios, Assistentesque ex una, Regem dein Christianissimum ejusque Fœderatos & Adhærentes ex altera parte attinet: Siquidem inter eos futuro tempore aliqua controversia nascatur, aut ab alterutra parte huic Pacificationi contraveniatur, ad partis læsæ admonitionem de amabili compositione instituenda, vel de arbitris eligendis statum sese declarare debebit, ut postea de utriusque partis consensu vel ad instituendum arbitrium, vel ad tractandam compositionem amicabilem conveniri, atque intra præfatum tempus controversia omnis decidi & concordari possit.

Tricesimo tertio: Et quo hæc omnia majorem & inviolabilem accipiant firmitatem, non solum hoc Instrumentum ab Imperatore, Ordinumque Imperii Deputatis huic Congressui assistentibus & Rege Christianissimo sed etiam in proximis Imperii Comitibus intra celebrandis, ab omnibus Electoribus, Principibus, Ordinibusque Imperii, pariterque in publico Ordinum Galliarum conventu intra idem tempus instituendo confirmari, & talis confirmationis Documenta, statim solutis ejusmodi conventibus utrinque transmitti & commutari debebunt, interea tamen, ut deinceps semper, etiam si hæc confirmationes & commutationes, quacunque de causa prolongari contingat, omnia quæ superius pacta conventa & memorata sunt, plenam firmitatem habent ac inviolabiliter utrinque observantur.

Hi igitur omnes & singuli hucusque descripti Pacificationis Articuli prout singulariter singuli sonant, per supra nominatos Plenipotentiarios tractati, concordati & stipulata manu nomine, jussu & potestate eorum, quorum in ingressu Instrumenti mentio fit, promissi ac transacti sunt, qui Deputati ac Plenipotentiarium virtute suarum Plenipotentiarum infra scriptarum, promiserunt & promittunt, sub obligatione omnium & singulorum honorum presentium & futurorum ad ipsorum Dominos spectantium, quod dicti ipsorum Domini, Imperator & Rex Galliarum, omnes & singulos Articulos supra positos observabunt, observarique curabunt & adimplebunt, ac Diplomata confirmatoria invicem expediri mandabunt, in quibus totum hoc Pacis Instrumentum de verbo ad verbum insertum sit, quæ Diplomata etiam intra a data hujus Instrumenti computandos, per dictos Plenipotentiarios hic Monasterii exhiberi atque inter se mutuo commutari debebunt: omnia sincere, bona fide, absque dolo & fraude. In quorum omnium fidem dicti Plenipotentiarium hunc Pacis Tractatum propriis manibus, nomina sua propria apponendo subscriperunt, sigillisque suis muniri fecerunt. Actum Monasterii Westphalorum, die

Inferantur singulorum Plenipotentiarum &c.

§. II.

Die Fran-
sen cuncti-
ren mit ihrem
Gegen-Pro-
ject.

Auf dieses Project aber ließen sich die Fran-
gosen mit ihrem Gegen-Project so
gleich nicht vernehmen, sondern verlangten,
es müßten vorher noch zusehender zwey

Puncten reguliret werden, nemlich er-
stens die Hesse-Casselsche Satisfaction,
und zweitens, daß der Kayser, auch nicht
intireu seiner Erb-Lande, der Erone
Spa

1647.
Julius.exhibiren
aber solches
endlich :

Spanien jemahls einige *Affistenz* wider Frankreich zu leisten sich verbindlich mache. Nachdem Sie aber so gar oft von denen Reichs-Ständen um Beförderung des Friedens angelangt wurden, so exhibirten Sie endlich, *medio Julii*,

ihre Project Instrumenti Pacis, welches sofort zur Reichs-Dictatur gebracht wurde; Ehe man aber noch damit fertig werden kunte, theilten die Franzosen selbiges aller Orten in öffentlichen Druck aus, und lautet dasselbe also:

1647.
Julius.und publici-
ren es im
Druck.

*Projectum Instrumenti Pacis a Dominis Gallia Plenipotentariis exhibitum
Anno 1647.*

IN NOMINE SACROSANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITATIS Amen.

Notum sit universis & singulis quorum interest aut quomodolibet interesse potest: Postquam à multis annis orta in Imperio Romano dissidia motusque civiles eo usque increverunt, ut non modò universam Germaniam, sed & aliquot finitima Regna, porissimum vero Galliam ita involverint, ut diuturnum & acre exinde natum sit bellum, primo quidem inter Serenissimum & Potentissimum Principem ac Dominum, Dominum Ferdinandum II. Electum Romanorum Imperatorem, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ Regem, Archi-Ducem Aultriæ, Ducem Burgundiæ, Brabantia, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchionem Moraviæ, Ducem Lucemburgiæ, Superioris ac Inferioris Silesiæ, Württembergæ & Teckæ, Principem Sueviæ, Comitem Habsburgi, Tyrolis, Kyburgi & Goritiæ, Marchionem Sacri Romani Imperii, Burgoviæ ac Superioris & Inferioris Lufatiæ, Dominum Marchiæ Sclavonicæ, Portus Naonis & Salinarum, inclytæ memoriæ, cum suis fœderatis & adhærentibus ex una, & Serenissimum ac Potentissimum Principem ac Dominum, Dominum Ludovicum XIII. Galliarum & Navarræ Regem Christianissimum, inclytæ memoriæ, ejusque fœderatos & adherentes ex altera parte: Deinde post eorum è vita decessum inter Serenissimum & Potentissimum Principem & Dominum, Dominum Ferdinandum III. Electum Romanorum Imperatorem, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ Regem, Archi-Ducem Aultriæ, Ducem Burgundiæ, Brabantia, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchionem Moraviæ, Ducem Lucemburgiæ, Superioris ac Inferioris Silesiæ, Württembergæ & Teckæ, Principem Sueviæ, Comitem Hasburgi, Tyrolis, Kyburgi & Goritiæ, Marchionem S. R. Imperii, Burgoviæ ac Superioris & Inferioris Lufatiæ, Dominum Marchiæ Sclavonicæ, Portus Naonis & Salinarum, cum suis fœderatis & adhærentibus ex una: & Serenissimum ac Potentissimum Principem ac Dominum, Dominum Ludovicum XIV. Galliarum & Navarræ Regem Christianissimum ejusque fœderatos & adherentes ex altera parte; unde multa Christiani sanguinis effusio cum plurimarum Provinciarum desolatione secuta est: tandem Divinâ bonitate factum esse, ut annitente Serenissima Republica Veneta, cujus consilia difficillimis Christiani orbis temporibus publicæ saluti & quieti nunquam defuere, utrinque de Pace Universalis suscepta sit cogitatio, in eumque finem ex mutua partium Conventione Hamburgi, die 25. stylo novo, vel die 15. stylo veteri Decembris, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo primo inita, constituta sit dies undecima stylo novo vel prima stylo veteri mensis Julii, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo tertio, Congressui Plenipotentiariorum Monasterii & Osnabrugis Westphalorum instituendo. Comparentes igitur statuto tempore & loco utrinque legitime constituti Legati Plenipotentiarii, à parte quidem Imperatoris Illustrissimi & Excellentissimi Domini, Dominus Maximilianus Comes à Trautmansdorff, &c. (inferatur titulus debitus) Dominus Ludovicus Joannes a Nassau, &c. (tit.) Dominus Isaacus Wolmarus, J. U. D. Serenissimi Domini Archi-Ducis Ferdinandi

S 3

Caro-

1647.
Julius.

Caroli Confiliarius, ejusque Camerae Praeses: a parte vero Regis Christianissimi, Cellissimus Princeps Dominus Henricus de Orleans Dux de Longueville, &c. Illustrissimi item ac Excellentissimi Domini, Dominus Claudius de Mesmes Comes d' Avaux, &c. & Dominus Abel Servien Comes de la Roche, &c. (tit.) interventu & opera Illustrissimi ac Excellentissimi Legati Senatorisque Veneti, Domini Aloysii Contareni Equitis, qui Mediatoris munere procul a partium studio totos pene quatuor annos impigre perfunctus est, post invocatum Divini Numinis auxilium, mutuasque Plenipotentiary tabulas (quarum apographa sub finem hujus Instrumenti de verbo ad verbum inserta sunt) rite commutatas, praesentibus, suffragantibus & consentientibus S. R. Imperii Electoribus, Principibus, ac Statibus, ad Divini nominis gloriam & Christianae Republicae salutem in mutuas Pacis & amicitiae leges consenserunt, & convenerunt tenore sequenti.

1647.
Julius.

PAX sit Christiana, Universalis, perpetua, veraque & sincera amicitia inter Sacram Caesaream Majestatem, Domum Austriacam, Electores, Principes & Status Imperii, Regem Hispaniarum Catholicum, omnesque ac singulos foederatos & adherentes, & singulorum haeredes ac successores ex una; & Sacram Regiam Majestatem Christianissimam, omnesque ejus foederatos & adherentes, & singulorum haeredes ac successores, imprimis Serenissimam Reginam Regnumque Sueciae, ac respectivè Electores, Principes Statusque Imperii ex altera parte. Eaque ita sincere serioque servetur & colatur ut utraque pars alterius utilitatem, honorem ac commodum promoveat, omnique ex parte & universi Romani Imperii cum Regno Galliae; & vicissim Regni Galliae cum Romano Imperio, fida vicinitas & secura studiorum Pacis atque amicitiae cultura revirescant ac reflorescant.

Sit utrinque perpetua oblivio & Amnistia omnium eorum, quae ab initio horum motuum quocunque loco modoque ab una vel altera parte, ultro citroque hostiliter facta sunt, ita ut nec eorum nec ullius alterius rei causa vel praetextu, alter alteri posthac quidquam hostilitatis, aut inimicitiae, molestiae vel impedimenti, quoad personas, statum, bona vel securitatem, per se vel per alios, clam aut palam, directe vel indirectè, specie juris aut via facti, in Imperio aut usquam extra illud (non obstantibus ullis prioribus pactis in contrarium facientibus) inferat, vel inferri faciat aut patiat; sed omnes & singulae hinc inde tam ante bellum quam in bello, verbis, scriptis aut factis illatae injuriae, violentiae, hostilitates, damna, expensae absque omni personarum rerumve respectu, ita penitus abolitae sint, ut quidquid eo nomine alter adversus alterum praetendere posset, perpetua sit oblivione sepultum.

Juxta hoc Universalis & illimitatae Amnistiae fundamentum, universi & singuli S. R. Imperii Electores, Principes, Status (comprehensa Immediata Imperii Nobilitate) eorumque Vasalli, Subditi, Cives & Incolae, quibus occasione Bohemiae Germaniaeve motuum, vel foederum cum Gallia sociisque, ab una vel altera parte aliquid praedicii aut damni quocunque modo vel praetextu illatum est, tam quoad ditiones & bona feudalia, subfeudalia & allodialia, quam quoad dignitates, immunitates, jura & Privilegia, restituti sunt plenarie in eum utrinque statum in sacris & profanis, quo ante destitutionem gavisi sunt, aut jure gaudere potuerunt, non obstantibus sed annullatis quibuscunque interim in contrarium factis mutationibus.

Quod si restituendorum bonorum & jurium possessores, exceptionibus se justis munitos existimaverint, ea quidem restitutionem neutiquam impedient, haec tamen peracta coram competenti Judice examinentur & discutiantur.

Ante

1647.
Julius.

Ante omnia vero causam Palatinam Conventus Monasteriensis & Osna-
brugenensis eo deduxit, ut ea de re jam diu mota lis diremta fit modo sequenti.

1647.
Julius.

Et quidem primo quod attinet Domum Bavaricam, Dignitas Electora-
lis, quam Electores Palatini antehac habuerunt, cum omnibus Regalis, Of-
ficiis, præcedentiis, insigniis & juribus quibuscunque ad hanc dignitatem
spectantibus, nullo prorsus excepto, ut & Palatinatus Superior totus una cum
Comitatu Cham, qui alias ad Ducatum Baviaræ spectat, cum omnibus eorum
appertinentiis, Regaliis ac juribus, sicut hæcenus, ita & impostero maneat
penes Dominum Maximilianum, Comitem Palatinum Rheni, Baviaræ
Ducem, ejusque liberos totamque Lineam Guilhelmianam, quam diu masculi
ex ea superstites fuerint.

Vicissim Dominus Elector Baviaræ pro se, hæredibus & succes-
soribus suis totaliter renunciet debito tredecim millionum, omnique præten-
sioni in Austriam Superiorem, & statim a publicata Pace omnia Instrumenta
desuper obtenta Cæsareæ Majestati ad cassandum & annullandum extradat.

Quod ad Domum Palatinam attinet, Imperator cum Imperio publicæ
tranquillitatis causa consentit, ut vigore præsentis Conventionis institutus sit
Electorus Octavus, quo Dominus Carolus Ludovicus Comes Palatinus
Rheni, ejusque hæredes & agnati, juxta ordinem succedendi in Aurea Bulla
expressum, deinceps fruantur. Nihil tamen juris præter simultaneam Inve-
stituram ipsi Domino Carolo Ludovico, aut ejus Successoribus ad ea, quæ cum
dignitate Electorali, Domino Electori Baviaræ totique Lineæ Guilhelmianæ
attributa sunt, competat.

Deinde, ut Inferior Palatinatus totus cum omnibus & singulis Ecclesiasti-
cis & Sæcularibus bonis juribusque & appertinentiis, quibus ante motus Bohe-
micos, Electores Principesque Palatini gavisi sunt, omnibusque Docu-
mentis, Regestis, rationariis, & cæteris Actis huc spectantibus eidem plenarie
restituatur, cassatis iis quæ in contrarium acta sunt, idque autoritate Cæ-
sareæ effectum iri, ut neque Rex Catholicus, neque ullus alius, qui exinde ali-
quid tenet, se huic restitutioni ullo modo opponat.

Cum autem certæ quædam Præfecturæ Stratæ Montanæ antiquitus ad
Electorem & Archi-Episcopum Moguntinensem pertinentes, Anno demum
Millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio pro certa pecuniæ summa Pa-
latinis cum pacto perpetuæ Reluitionis impignoratæ fuerint: Ideo conven-
tum est, ut hæ Præfecturæ penes modernum Dominum Electorem Mogunti-
nensem, ejusque in Archi-Episcopatu Moguntinensi Successores permaneant,
dum modo idem in specie pretium pignorationis sponte oblatum parata pe-
cunia intra terminum executioni Pacis conclusæ præfixum exsolvat, cæteris
que, ad quæ juxta tenorem literarum oppignorationis teneretur, satisfaciatur.

Electori quoque Trevirensi tanquam Episcopo Spirensi, ut & Worma-
tienti, jura quæ præterdit in bona quædam Ecclesiastica intra Palatinatus In-
ferioris Territorium sita, coram competenti Judice prosequi liberum esto,
nisi de his inter utrumque Principem amice conveniatur.

Quod si vero contigerit, Lineam Guilhelmianam masculinam prorsus de-
ficere, superstiti Palatina, non modo Palatinatus Superior, sed etiam Digni-
tas Electoralis, quæ penes Baviaræ Duces fuit, ad eosdem superstites Palatinos,
interim simultanea Investitura gavisuros redeat, Octavo tunc Electoratu pro-
fus expungendo. Ita tamen Palatinatus Superior hoc casu ad Palatinos su-
per.

1647. perfites redeat, ut Hæredibus Allodialibus Electoris Bavariæ actiones & be- 1647.
 Julius. neficia, quæ ipsis ibidem de jure competunt, reservata maneat. Julius.

Pacta quoque gentilitia inter Domum Electoralem Heidelbergensem, & Neoburgicam, a prioribus Imperatoribus super Electorali successione confirmata, ut & totius Lineæ Rudolphinæ jura, quatenus huic dispositioni contraria non sunt, salva rataque maneat. Adhæc si quæ feuda Juliænsia, ob deficientes masculos, aut alias aperta sunt, ea Palatinis absque mora cedant, & evacuentur.

Præterea, ut dictus Dominus Carolus Ludovicus aliquatenus liberetur onere prospiciendi fratribus de appennagio, Cæsarea Majestas ordinabit, ut dictis suis fratribus quadringenta Imperialium Thalerorum millia, infra biennium ab initio Anni venturi Millesimi Sexcentissimi Quadragesimi Octavi numerandum expendantur, singulisque annis ducentena millia solvantur una cum annuo censu, quinque de centum computatis.

Deinde tota Domus Palatina cum omnibus & singulis, qui ei quocumque modo additi sunt, aut fuerunt, præcipue vero Ministri, qui ei in hoc Conventu, aut alias operam suam navarunt, ut & omnes Palatinatus exules, fruuntur Amnistia generali supra descripta, pari cum cæteris in ea comprehensis jure.

Vicissim Dominus Carolus Ludovicus cum Fratribus Cæsarea Majestati obedientiam & fidelitatem, sicut cæteri Electores Principesque Imperii, præstet, ac insuper Palatinatui Superiori pro se & hæredibus suis, tum ipse, tum ejus fratres, donec ex Linea Guillelmiana hæredes legitimi & masculi super fuerint, renuncient.

Cum autem ejusdem Principis tam Vidua Mater quam Sorores, jus sibi quæsitum esse prætendant in Superiorem Palatinatum juxta ac Inferiorem, Superior vero in Electoris Bavariæ Dominium concedat, ut omni erga ipsum debito solutus sit Imperator: Conventum est, ut Matri ea pecuniæ summa, quæ per pactum nuptiale in singulos viduitatis annos constituta fuit, & Filiabus pro dignitate elocandis congrua dos, æquis portionibus a Cæsarea Majestate dictoque Domino Carolo Ludovico exsolvantur.

Liberam Imperii Nobilitatem per Franconiam, Sueviam & Tractum Rheni cum districtibus appertinentibus in suo statu Immediato inviolate relinquat.

Exercitium Catholicæ Religionis iis, qui in Palatinatu Inferiori eidem addicti sunt, liberum maneat, nec ad aliam Religionem amplectendam adigantur.

Augustanæ Confessionis consortibus, qui in possessione Templorum fuerant, interque eos Civibus & Incolis Oppenheimensibus, servetur status Anni 1624. cæterisque id desideraturis Exercitium August. Confess. tam publice in Templis ad statas horas, quam privatim in ædibus propriis aut alienis ei rei destinatis, per suos aut vicinos verbi Divini Ministros peragere liberum esto.

Ut autem jura, quæ in eligendo Romanorum Imperatore vel Rege S. R. Imperii Electoribus comperunt, tuta & illibata maneat, actusque contrarii, qui in consequentiâ trahi, & cuivis Electori præjudicium facere possent, ex integro aboleantur, conventum est, ut Dominus Elector Trevirensis Electioni Anno millesimo sexcentesimo trigesimo sexto de moderno Imperatore

1647.
Julius.

torè habita & celebrata, suum quoque votum in forma conveniente Cæsari, & Cæsar vicissim prædicto Electori Capitulationem singulis Electoribus debitam in forma tempore electionis inter Electores conventa, una cum iis quæ huic adherent, det & extradat, omisso tantum articulo quinquagesimo.

1647.
Julius.

Cum arrestum, quod mobilibus ad eundem Principem Electorem Trevirensem spectantibus, & in Ducatum Luxemburgensem translatis Imperator per Consilium Provinciale antehac imponi curavit, relaxatum quidem & abolitum, attamen ad quorundam instantiam iterum renovatum fuerit; conventum est, ut prædictum arrestum a Consilio Burgundiæ Luxemburgensi quantocius tollatur, dicto Domino Electori Bona sua Patrimonialia relaxentur & tradantur, ac siquid forte ex iisdem amotum fuerit, reponatur, pleneque ipsi atque integre restituatur, impetrantibus ad Judicem Principis Electoris in Imperio competentem pro obtinenda juris & justitiæ administratione remissis.

Princeps Ludovicus Philippus Comes Palatinus Rheni, recuperet omnes Ditiones, Dignitates & Jura, quæ ipsi a Majoribus ex successione & divisione ante tumultus bellicos obvenerunt.

Princeps Eridericus Comes Palatinus Rheni quartam partem vectigalis Wilzbacensis, & quidquid juris Parens ejus ante bellum habuit ac possedit, recipiat.

Princeps Leopoldus Ludovicus Comes Palatinus ad Rhenum restituatur in Comitatum Weldentz ad Mosellam, contra omnia hæcenus attentata in eum statum, quo Anno 1624. ipsius Parens fuit.

Controversia, quæ vertitur inter Episcopos respectivè Bambergensem & Herbipolensem, ac Marchiones Brandenburgicos Culmbachi & Onolsbachi, de Castro, Oppido, Præfectura & Monasterio Kitzingen in Franconia ad Mœnum, aut amabili compositione aut Summario Juris processu terminetur intra biennium, sub pena perdendæ prætensionis imponenda detrectanti: Interim dictis Dominis Marchionibus restituatur fortalicium Wiltzburg in eum statum, qui tempore traditionis descriptus fuit ex conventionem & promisso.

Württembergica Domus omnia omnino bona & jura sibi ante bellum quaesita recipiat, imprimis Dynastias Blawbewren, Achalm & Stauffen, cum pertinentiis, & sub prætextu pertinentiarum ad eas occupatis bonis, cum primum Civitate & Territorio Göppingensi, redditibus item Universitati Tübingensi pie fundatis: recipiat etiam Dynastiam Oberkirch, itemque Civitates Balingen, Dülingen, Ebingen & Rosenfeld, cum pertinentiis, tum Hohenwiel, Albege, Hohen-Asperg, Hohen-Aurach, Hohen-Tübingen, Hornberg, Schiltach cum Civitate Schorndorff: Salvis tamen & reservatis Domui Austriacæ, nec non etiam Würtembergicæ in supradictas Dynastias, Blawbewren, Achalm & Stauffen prætensis juribus, actionibus, exceptionibus & remediis atque beneficiis juris quibuscunque; reservatis quoque juribus, quæ in bona Ecclesiastica in Ducatu Würtembergico sita Episcopatu Spirensi competere possunt.

Ditio quoque Haidenhaim Electori Baviaræ, ab Imperatore Ferdinando II. pro quingentis mille florenis oppignorata, eidem Duci Würtembergico restituatur: dictum verò Electorem Cæsarea Majestas aliunde indemnem præster.

Principes quoque Würtembergici Lineæ Mompelgartensis restituantur in omnes

Fünffter Theil.

¶

omnes

1647. omnes suas Ditiones ubicunque sitas, nominatim in duo Feuda Burgundica
Julius. Clerval & Passavant, ab utraque parte in eum statum, quo ante initium horum
bellorum fuerunt.

1647.
Julius.

Fridericus Marchio Badensis gaudeat supradictâ Amnistiâ generali plenissimè, ejusque vigore restituatur in eum statum, in quo fuit ante hos motus ejus Parens Georgius Fridericus Marchio Badensis, imprimis quoad ditiones Rötelen, Badenweiler & Saufenberg, itemque quoad Marchionatum Hochbergensem, tum etiam quoad partem inferiorem Marchionatus Badensis, quæ vulgò sub appellatione Baden-Durlach venit: non obstantibus sed annullatis quibuscunque interim in contrarium factis mutationibus. Quæ de causa eidem etiam restituantur Dynastiæ Scain & Renchingen ad Marchionatum Inferiorem, & duæ quoque Dynastiæ ad Superiorem pertinentes, de quibus hic convenietur. Libereur quoque in perpetuum ab ista pensitatione annua, quam ex antiquâ hæreditatis divisione aliàs debebat. Quod si aliquid amplius à quocunque sibi jure deberi legitimè probare possit, id Suxæ Celsitudinì semper liberum erit.

Dux de Croy gaudeat effectu generalis Amnistiæ, neque protectio Regis Christianissimi sit ei fraudi, dignitatis, privilegiorum, honorum, bonorum aut ullo alio respectu. Quietè quoque possideat eam Domini Vinstingen partem, quam majores sui possederunt, prout nunc à Domina matre sua dotalitiì nomine possidetur. Maneat dictum Dominium Vinstingen Feudum Imperio immediatè subiectum, prout hætenus fuit, forumque ejus nomine ordinarium dictus Dux in prima instantia pro ratione circumstantiarum vel in Judicio Austregarum, vel in summis Imperii Tribunalibus perpetuò fortiatu.

Comitibus Nassavo-Saræpontanis restituantur omnes eorum Comitatus, Dynastiæ, Territoria, homines, bona, Feuda & Allodialia cum omnibus eorum juribus, immunitatibus & privilegiis, nominatim fortalitium Homburg cum tormentis bellicis & mobilibus ibi repertis, ac denique ea omnia, quibus vi armata & publica in Comitatu Sarwerdano & Saræpontano Anno millesimo sexcentesimo nono, & deinceps destituti fuerunt, cum omni causa: exceptis tamen Feudis Metensibus in Comitatu Sarwerdano sitis, aliisque rebus, quæ ad Regem Christianissimum spectare possunt; pro præteritis verò damnis à Ducibus Lotharingicis Familiæ Nassavo-Saræpontanæ in vi faciendâ illatis, satisfiat ipsi ex competentis Judicis cognitione, salvis utrobique juribus & actionibus.

Quod ad controversiam Nassau-Siegen contra Nassau-Siegen attinet, cum res hæc per Commissionem Cæsaream Anno 1642. ad amicabilem compositionem sit remissa; reassumatur ejusmodi Commissio. Et lis tota vel amicabili compositione, vel per Austregas, vel denique juridicâ sententiâ coram competente decidatur: Comite Joanne Mauricio de Nassau ejusque fratribus, in apprehensa possessione absque ulla turbatione manentibus.

Domus Hanovica restituatur in Præfecturas Bobenhausen, Bischoffsheim am Stege, & Wildstätt.

Johannes Albertus Comes Solmensis in quadrantem urbis Buzbacensis & quatuor pagos adjacentes.

Itemque restituatur Domus de Solms-Hohensolms in bona sibi per confiscationem Anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo septimo adempta, non obstante Transactione desuper cum Domino Landgravio Georgio de Hassia postea facta.

Ita

1647.
Julius.

Ita & Domus Isenburgica restituatur in pristinum statum, non obstante Transactione cum Domino Landgravio Darmstadiño inita eique annexis renunciationibus: In specie in pagos Geisheimb, Hexheimb & Weissenaw, sub prætextu juris retentionis à modernis possessoribus apprehensos.

1647.
Julius.

Rheingravii in suas Præfecturas Hoheneck & Wildenburg, & cætera omnia bona ac jura à vicinis usurpata.

Domus Falckenstein in castrum ejusdem nominis ceu Feudum Imperii. Quicquid etiam juris competit Comitibus de Ratzeburg cognominatis Löwenhaupt, in Comitatum Falckenstein in Palatinatu, & Præfecturam Bretzenhain in Archi-Episcopatu Coloniensi, nec non Baronatum Reipolskirch in districtu Hundsrück sita, id eis cum omnibus juribus & appertinentiis adjudicabitur.

Domus Waldeck in possessionem vel quasi omnium jurium in Dynastia Didinghausen, & pagis Nidernaw & Niderschleudern, prout illis Anno millesimo sexcentesimo vicesimo quarto gavisi sunt.

Johannes Ernestus Comes Oetingensis in omnia, quæ Pater ipse Ludovicus Everhardus Anno millesimo sexcentesimo decimo octavo, & anno millesimo sexcentesimo vicesimo septimo possidebat, ipsi postea per Edictum adempta.

Domus Hohenloica in Dynastiam Weickersheim, & omnia ipsi ablata absque omni exceptione imprimis retentionis.

Fridericus Ludovicus Comes de Löwenstain & Wertheim in omnes suos Comitatus & Dynastias, quæ tempore hujus belli sequestratae, confiscatae aliisque cessæ fuerunt, in Politicis & Ecclesiasticis restituantur. Ferdinandus Carolus Comes de Löwenstain & Wertheim in omne id, quod defunctis ejus agnatis Georgio Ludovico & Johanne Casimiro sequestratum, confiscatum aliisque cessum est, in Politicis & Ecclesiasticis restituitur; Salvis tamen iis bonis & juribus, quæ Maria Christianæ filia dicti Georgii Ludovici de Löwenstain ex hæreditate paternâ & maternâ competunt, in quæ plenariè restituitur, pariter etiam Vidua Johannis Casimiri de Löwenstain in sua bona dotalitia & hypothecaria: reservato jure, si quod in supradicta competit Comiti Friderico Ludovico, vel amicabile compositione vel legitimo processu prosequendo.

Domus Erbacenensis, imprimis Georgius Albertus in Castrum Breubergicum omniaque ejus jura ipsi cum Domo Löwensteinensi communia, tam quoad præsidium ejusque directionem, quam cætera Civilia jura.

In Bohemia aliisque quibuscunque Provinciis Hæreditariis Imperatoris, Augustanæ Confessioni addictis subditis vel creditoribus, eorumve hæredibus, siue pro defensione innocentia suæ, vel recuperatione honorum suorum actiones intenderint aut prosecuti fuerint, siue nomina aut jura exegerint, Ius & Iustitia cetera respectum æquabiliter administraretur, reique judicatae executio sine mora tribuatur.

Contractus, permutationes, transactiones, obligationes & instrumenta debiti, vi metuque seu Statibus seu Subditis illicitè extorta, prout in specie queruntur Weissenburgum ad Rhenum, Landavia, Reidtinga, Hailbronna & plures alia, ut & redemptæ cessæque actiones, abolita atque ita annullatae sunt, ut ullum judicium actionemve hoc nomine intentare sit nefas. Quod si vero debitores instrumenta crediti vi metuque creditoribus extorserint, ea omnia restituantur, actionibus desuper salvis.

Fünftter Theil.

§ 2

Debi-

1647.
Julius.

Debita, sive emptionis, venditionis, annuorum reddituum, sive alio nomine vocentur, ab una alterave belligerantium parte in odium creditorum violenter extorta, denuo non exigantur. Quin & processus eo nomine decreti una cum transactionibus & promissionibus pro futura horum restitutione factis, vel potius illicite extortis, tollantur & enerventur, salvis tamen iis pecuniarum summis, quæ flagrante bello pro aliis ad avertenda eorum præsentissima & majora damna bono animo & intentione erogatae sunt, cujusmodi casus Weissenburgi ad Rhenum, Osnabrugis, & forte alibi contigisse dicuntur.

1647.
Julius.

Sententiæ tempore belli de rebus mere secularibus pronunciatae, non quidem omnino sint nullæ, ab effectu tamen rei judicatae suspendantur, donec Acta judicialiter (si alterutra pars intra semestre ab inita Pace spatium petiverit Revisionem) in judicio competenti, modo ordinario vel extraordinario in Imperio usitato revideantur, & æquabili jure ponderentur, atque ita dictæ sententiæ vel confirmentur vel emendentur, vel si nulliter latae sint plane rescindantur.

Siquæ etiam Feuda Regalia vel privata, ab Anno millesimo sexcentesimo decimo octavo non fuerant renovata, nec interim eorum nomine præstita servitia, nemini id fraudi esto, sed tempus repetendæ Investituræ a die factæ Pacis cedere incipiat, si quidem Vassallus legitima impedimenta, ob quæ renovationem Investituræ petere debito tempore, aut vero debita servitia ad factam sibi requisitionem præstare nequiverit, allegare & sufficienter probare possit.

Tandem omnes & singuli tam Bellici Officiales militesque, quam Consiliarii & Ministri Togati, Civiles & Ecclesiastici, quocunque nomine aut conditione censentur, qui uni alterive parti, earundemque fœderatis aut adhaerentibus toga vel sago militaverunt, a summo ad infimum, ab infimo ad summum, absque ullo discrimine vel exceptione, cum uxoribus, liberis, hæredibus, successoribus, servitoribus, quoad personas & bona, in eum vitæ, famæ, honoris, conscientiæ, libertatis, jurium ac privilegiorum statum, quo ante dictos motus gavisi sunt, aut jure gaudere potuerunt, utrinque restituti sunt, nec eorum personis aut bonis ullum creator præjudicium, ullave actio, vel accusatio intentator, multo minus ulla poena damnumve quocunque prætextu irrogator.

Quæ Ordini Melitensi privilegia Pontifices, Imperatores, Reges, pro communi Christianitatis bono concesserunt, in hunc quidem diem confirmata, sed antea acti temporis iniquitate non parum in Imperio labefactata, in perpetuo deinceps per universam Germaniam ac inviolabili vigore permanento: neque præfati Ordinis vel administri vel bona, ullo contributionum aut alio quovis onere, pace bellove graventur.

Vidua & hæredes Comitis a Brandenstein, in omnia amissa bona & jura restituantur: Baro Paulus Kewenhüller, hæredes Cancellarii Löffleri, Marci Conradi, nec non Hieronymi a Rhelingen liberi & hæredes: Idem Marcus Antonius a Rhelingen, & quisque in omnia sibi per confiscationem adempta plenarie restituti sunt.

A dicta tamen universali restitutione excepta sunt, quæ restitui vel redhiberi nequeunt, mobilia & se moventia, fructus percepti, autoritate belligerantium partium interversa, nec non deposita, confiscata, legitime vendita, sponte donata.

Qui durante bello vacantia beneficia, commendas aut dignitates, sive Laicas sive Sæculares, ab una aliave parte impetrarunt, atque etiamnum possident,

1647.
Julius.

dent, fruantur iis quoque deinceps ad dies vita: ita tamen, ut post ipsorum obitum Ius nominandi, eligendi & quodcunque aliud ad pristinos Collatores plenarie redeat.

1647.
Julius.

Quia vero etiam causa Iuliacensis Successionis inter Domos Electorales Saxoniam, Brandenburgicam & Palatinam Neoburgicam, nisi præveniatur, magnas aliquando turbas in Imperio excitare possit; ideo conventum, ut ea quoque post Pacem confectam, vel amicabili compositione, vel ordinario processu coram Cæsarea Majestate sine mora dirimatur.

Cum etiam ad majorem Imperii tranquillitatem de controversiis circa bona Ecclesiastica & libertatem Exercitii Religionis, his ipsis de Pace universali Congressibus, certa quædam compositio inter Cæsarem, Electores, Principes & Status Imperii inita, atque Instrumento Pacis cum Plenipotentiaris Reginae & Coronæ Sueciæ erecto inserta fuerit, placuit eandem compositionem præsentis quoque Tractatu firmare & stabilire eo plane modo, ac si de verbo ad verbum huic inserta legeretur Instrumento.

Vt autem provilum sit, ne posthac in Statu Politico controversiæ suboriantur, omnes & singuli Electores, Principes & Status Imperii in antiquis suis iuribus, prærogativis, libertate, privilegiis, vigore hujus Transactionis ita stabiliti firmatique sunt, ut a nullo unquam sub quocunque prætextu, de facto turbari possint & debeant.

Gaudeant sine contradictione Jure Suffragii in omnibus deliberationibus super negotiis Imperii: præsertim ubi leges ferendæ vel interpretandæ, bellum decernendum, tributa indicenda, delectus aut hospitationes militum instituentæ, nova munimenta intra Statuum Ditiones exstruenda nomine publico, veterave firmanda præsidiiis, nec non ubi Pax aut Fœdera faciendæ, aliæve ejusmodi negotia peragenda fuerint; nihil horum aut quidquam simile posthac unquam fiat vel admittatur, nisi de Comitali liberoque omnium Imperii Statuum suffragio & consensu.

Cum primis vero Ius faciendi inter se & cum exteris fœdera, pro sua cujusque conservatione ac securitate, singulis Statibus perpetuum liberum esto; ita tamen ne ejusmodi Fœdera sint contra Imperatorem & Imperium, Pacemque ejus publicam, fiantque salvo per omnia juramento quo quisque Imperatori & Imperio obstrictus est.

Habeantur autem Comitia Imperii intra . . . . . menses a dato, postea vero quoties id publica utilitas aut necessitas postulaverit. In proximis vero Comitibus emendentur imprimis anteriorum Conventuum defectus, tum quoque de Electione Romanorum Regum certa constantique Cæsarea Capitulatione, de modo & ordine in declarando uno vel altero Statu in bannum Imperii præter eum, qui alias in Constitutionibus Imperii descriptus est, tenendo, redintegrandis Circulis, renovanda Matricula, reducendis Statibus exemptis, moderatione & remissione Imperii Collectarum, reformatione Politicæ & Justitiæ, taxæ sportularum in judicio Camerali, ordinariis Deputatis ad modum & utilitatem Reipublicæ rite formandis, legitimo munere Directorum in Imperii Collegis & similibus negotiis, quæ hic expediri nequiverunt, ex communi Statuum consensu agatur & statuatur.

Tam in universalibus vero quam particularibus Diatibus, Liberis Imperii Civitatibus, non minus quam cæteris Imperii Statibus competat Votum Decisivum: iisque rata & intacta maneat regalia, vectigalia, redditus annui, libertates, privilegia confiscandi, collectandi, & inde dependentia, aliæque jura ab

1647. Imperatore & Imperio legitime impetrata vel usu longo obtenta, possessa & exercita cum omnimoda Iurisdictione intra muros & in territorio: cassatis, annullatis & in futurum prohibitis iis, quæ per repressalias, arresta, viarum occlusiones & alios actus præjudiciales, sive durante bello quocunque prætextu in contrarium facta, & propria autoritate huc usque attentata sunt, sive dehinc nullo præcedente legitimo juris & executionis ordine fieri attentarive poterunt, donec in petitorio aut possessorio aliud decisum iudicatumque fuerit. De cætero omnes laudabiles consuetudines & Sacri Romani Imperii constitutiones & leges fundamentales impofterum religiose serventur, sublatis omnibus, quæ bellicorum temporum injuria irrepperunt confusionibus.

1647.
Julius.

Postarum Magistri in urbibus sint Germani natione, exempti ab oneribus personalibus, subjecti vero realibus.

Cum deinde Civitas Erfordiensis, se antiquitus Immediatam Imperii Civitatem fuisse prætendat, pro deducendis suis allegationibus ad ordinarij Imperii tribunalia remissa esto.

De indaganda aliqua ratione & modo æquitati convenienti, quo persecutiones actionum contra debitores, ob bellicas calamitates fortunis lapsos, aut nimio usurarum cursu aggravatos moderate terminari, indeque nascituris majoribus incommodis etiam tranquillitati publicæ noxiis obviam iri possit, Cæsarea Majestas curabit exquiri tam Iudicii Aulici quam Cameralis vota & consilia, quæ in futuris Comitibus proponi & in constitutionem certam redigi possint. Interea tamen temporis in hujusmodi causis ad iudicia tum summa Imperii, tum singularia Statuum delatis, circumstantiæ a partibus allegatæ bene ponderentur, ac nemo executionibus immoderatis prægravetur.

Et quia publice interest, ut facta Pace Commercium vicissim refloueat, ideo conventum est, ut quæ eorum præjudicio & contra utilitatem publicam hinc inde per Imperium belli occasione & absque legitima autoritate inventa vel adacta sunt vectigalia, telonia, impositiones, ut & abusus Bullæ Brabantinæ indeque nata repressalia & arresta cum inductis certificationibus, exactionibus, detentionibus, itemque immoderata postarum omniaque alia inusitata onera & impedimenta, quibus commerciorum & navigationis usus deterior redditus est, penitus tollantur, nihilque horum deinceps sine consensu Statuum maxime vero interessentium concedatur aut toleretur. Et Provinciis, Portibus, fluminibus quibuscunque suâ pristina securitas, iurisdictionis & usus, prout ante hos motus bellicos & a pluribus retro annis fuit, restituantur & inviolabiliter conserventur: Territoriorum, quæ flumina allunt & aliorum quorumcunque juribus privilegiis in suo pariter, quem antehac obtinuerunt, vigore manentibus.

Plena sit commerciorum libertas & transitus ubique locorum terra marique tutus, adeoque eadem omnibus & singulis utriusque partis & fœderatorum Vasallis, subditis, clientibus & incolis eundi, negotiandi redeundique potestas data sit, virtuteque præsentium concessa intelligatur, quæ unicuique ante Germaniæ motus passim competebat. Quos etiam Magistratus utrinque contra injustas oppressiones & violentias instar propriorum subditorum defendere ac protegere teneantur, hac conventionem ut & jure legeque cujusque loci per omnia salvis.

Quo magis autem & publicæ securitati prospiciatur, & Pax atque amicitia inter Imperatorem ac Christianissimum Regem firmari possit; ideo de

con-

1647. consensu, consilio & voluntate Electorum, Principum & Statuum Imperii 1647.
 Julius. pro bono Pacis conventum est. Julius.

Primo, quod supremum dominium, jura superioritatis, aliaque omnia in Episcopatum Metensem, Tullensem & Virodunensem, urbesque cognomines, horumque Episcopatum districtus & dioceses, cum omnibus Ducum, Principum, Comitum, Baronum Nobiliumque feudis, jure etiam clientelari, cæterisque rebus, quæ intra dictos fines ad Romanum Imperium hæctenus spectabant, & nominatim Mojenvicum, ad Coronam Gallia eodem modo deinceps spectare eique incorporari debeant in perpetuum & irrevocabiliter, citra ullam vel juris vel rei cujuscunque exceptionem; reservato tantum jure Metropolitano ad Archi-Episcopatum Trevirensis pertinente.

Restituatur in possessionem Episcopatus Virodunensis Dominus Franciscus Lotharingæ Dux tanquam legitimus Episcopus, & Episcopatum hunc pacifice administrare, ejusque & juribus (quatenus supradictæ cessione non repugnant) & redditibus fructibusque uti frui permittatur, dummodo prius præstiterit Regi Juramentum fidelitatis, nihilque molitur adversus Suae Majestatis Regni que commoda. Ita tamen ut Abbas Feuquierius maneat in pacifica possessione Abbatia . . . . . ipsi ad nominationem Regis Christianissimi ante plures annos a Summo Pontifice collatæ.

Secundo, Imperator & Imperium cedunt transferuntque in perpetuum irrevocabiliter in Regem Christianissimum ejusque in Regno successores jus directi domini, superioritatis, & quodcunque aliud sibi & S. R. Imperio hæctenus in Pignarolam omnesque appertinentias competeat & competere poterat.

Dictarum ditionum feudorumque Ordines, Magistratus, Officiales & subditos Imperator cum universo Imperio exsolvunt vinculis ac sacramentis, quibus erga Imperatorem & Imperium huc usque obstricti fuerant, eosque ad subjectionem, obedientiam & fidelitatem Regi Regnoque Galliarum, ceu ab hoc die Supremo suo Domino præstandam remittunt obligantque, atque ita Galliam in plena justaque eorum superioritate, proprietate & possessione constituunt; renunciantes omnibus in ea juribus ac prætensionibus ex nunc in perpetuum. Et quidem cessionis hujus Instrumenta cum Imperatoris tum Imperii nomine rite confecta statim exhibebuntur.

Tertio: Imperator pro Se totaque Serenissima Domo Austriaca, itemque Imperium, cedunt omnibus bonis ac redditibus, juribus, proprietatibus, dominiis, possessionibus, jurisdictionibus, quæ hæctenus Sibi, Imperio, & Familia Austriacæ competeant in oppidum Brisacum, Landgraviatum Superioris ac Inferioris Alsatia, Suntgoviam in qua Comitatus Ferretis comprehenditur, Præfecturamque Provinciam Decem Civitatum Imperialium in Alsatia sitarum, scilicet Haguenau, Colmar, Slestat, Weissenburg, Landau, Oberhain, Roshaim, Munster in valle S. Gregorii, Keifersberg, Turrinckheim, omnesque pagos & alia quæcunque jura, quæ a dicta Præfectura dependent, eaque omnia & singula in Regem Christianissimum Regnumque Galliarum transferunt. Ita ut dictum oppidum Brisacum cum villis Hochstat, Niederrimbis, Harten & Acharren ad communitatem Civitatis Brisacensis pertinentibus, cumque omni territorio & banno, quatenus se ab antiquo extendit, salvis tamen ejusdem Civitatis privilegiis & immunitatibus a Domo Austriaca antehac obtentis & impetratis: Itemque dictus Landgraviatus utriusque Alsatia, & Suntgovia cum Comitatu Ferretis,
 tum

1647.
Junius.

tum etiam Pæfectura Provincialis in dictas Decem Civitates & loca dependentia: Item omnes Vasalli, Landsassii, subditi, homines, Vrbes, Oppida Castra, Villæ, Arces, sylvæ, foresta, argenti auri aliorumque mineralium fodinæ, flumina, rivi, pascua, omniaque jura, Regalia & appertinentiæ absque ulla reservatione, cum omnimoda Jurisdictione & Superioritate supremoque Dominio, a modo in perpetuum ad Regem Christianissimum Regnumque Gallia pertineant, & dicto Regno incorporata intelligantur absque Cæsaris, Imperii Domusque Austriacæ vel cujuscunque alterius contradictione, adeo ut nullus omnino Imperator aut Familia Austriacæ Princeps, quicquam juris aut potestatis in his præmemoratis partibus cis & ultra Rhenum sitis, ullo unquam tempore prætereendere vel usurpare possit aut debeat, non obstantibus ullis donationibus, concessionibus, translationibus, venditionibus, aut aliis alienationibus quomodolibet factis. Sit tamen Rex obligatus in his omnibus & singulis locis Catholicam conservare Religionem, quemadmodum sub Austriacis Principibus conservata fuit, omnesque quæ durante hoc bello novitates irrespserunt, remove.

1647.
Julius.

Titulis & insignibus utriusque Alsatiæ, Suntgoviæ, Ferretis, quarumque ditionum mentio superius facta est, abstineant imposterum Imperator & omnes Domus Austriacæ Principes, iisque uti Christianissimus Rex solus possit.

Imperator, Imperium, & Dominus Archi-Dux Oenipontanus Ferdinandus Carolus exsolvunt Ordines, Officiales & subditos singulorum supradictorum locorum vinculis & sacramentis, quibus huc usque sibi Domuique Austriacæ obstricti fuerant, eosque ad homagium & obsequia Christianissimo Regi Regnoque Gallia præstanda remittunt, atque ita Galliam in plena justaque eorum Superioritate, proprietate & possessione constituunt, renunciantes omnibus in ea juribus ac præensionibus ex nunc in perpetuum: Idque pro se suisque posteris Imperator, dictusque Dominus Archi Dux, & ejus frater quamprimum majores ætate fuerint, interim vero Serenissima Domina Mater & Tutrix peculiari Diplomate tum ipsi confirmabunt, tum efficiant, ut a Rege Hispaniarum Catholico eadem quoque renunciatio in authentica forma extradatur. Quod & Imperii & totius Domus Austriacæ nomine fiet, quo die subsignabitur præsens Tractatus.

Si autem quisquam sub quocunque prætextu aliquid juris in Alsatiam, Suntgoviæ, Comitatum Ferretis, Brisacum, aut pertinentias olim prætenderet, tenebitur Imperator cum universo Imperio præstare eventum istiusmodi actionis, & indemnem eo nomine Galliam reddere.

Quarto, Christianissimæ Majestati ejusque in Regno successoribus de consensu Imperatoris totiusque Imperii, perpetuum jus sit tenendi præsidium in Castro Philipsburg protectionis ergo, ad convenientem tamen numerum restrictum, qui vicinis justam suspicionis causam præbere non possit, sumptibus dumtaxat Coronæ Gallia sustentandum. Patere etiam debet Regi liber transitus per terras & aquas Imperii ad inducendos milites, commeatum, & cætera omnia quibus & quoties opus fuerit. Regis tamen sumptibus, & sine damno Statuum Ordinumque Imperii, ejusmodi transitus evententecafu per eorum ditiones instituantur. Tum etiam præter protectionem præsidium & transitum in dictum Castrum Philipsburg nihil ulterius prætendet, sed ipsa proprietates, omnimoda Jurisdictio, omniaque emolumenta, fructus, accessiones, jura, regalia, servitutes, homines, subditi, Vasalli, & quidquid omnino antiquitus ibidem, & in totius Episcopatus Spirensis Ecclesiarumque illi incorporatarum districtu, Episcopo & Capitulo Spirensi compete-

1647. petebat & competere poterat, eisdem impostero quoque salva, integra, il-
Julius. laesa, excepto tantum jure protectionis, permancant.

1647.
Julius.

Ad majorem supradictarum cessionum & alienationum validitatem, Imperator & Imperium, vigore praesentis Transactionis, expresse derogant omnibus & singulis praedecessorum Imperatorum Sacrique Imperii Romani Decretis, Constitutionibus, Statutis & consuetudinibus, etiam juramento firmatis aut impostero firmandis, nominatimque Capitulationi Caesareae, quatenus alienatio omnimoda bonorum & jurium Imperii prohibetur: simulque in perpetuum excludunt omnes exceptiones, & restitutionis vias, quocumque tandem jure titulove fundari possent.

Conventum est insuper, ut in proximis Imperii Comitibus ratae sint supradictarum ditionum juriumque abalienationes; ac proinde si in Caesarea Capitulatione pactio, vel in Comitibus propositio deinceps fiat de occupatis distractisve Imperii bonis ac juribus recuperandis, ea non complectatur aut completi intelligatur res supra expressas, utpote ex communi Ordinum sententia pro publica tranquillitate, & quidem titulo oneroso (quod infra videre est,) in alterius Dominium legitime translatas. Atque easdem in hunc finem de Imperii Matricula expungit placet.

Statim a restitutione Benfeldae, aequabuntur solo ejusdem oppidi munitiones tam veteres quam modernae, nec non adjacentis fortalitii Rheinaw, sicuti quoque Tabernarum Alfariae, Castrum Hobenbar, & Neoburgi ad Rhenum: neque in praedictis locis ullus miles praefidiarius haberi poterit.

Magistratus & Incolae dictae Civitatis Tabernarum Neutralitatem accurate servent, pateatque ille Regio militi & commeatui aliisque rebus necessariis, quoties opus fuerit, tutus ac liber transitus.

Nullae ad Rhenum munitiones in citeriori ripa exstrui poterunt Basileae usque Philippiburgum, neque ullo molimine defecti aut intercervi fluminis cursus ab una alterave parte.

Quod ad aes alienum attinet, quo Camera Ensisheimiana gravata est, Dominus Archidux Ferdinandus Carolus recipiet in se cum ea parte Provinciae, quam Rex Christianissimus ipsi restituere debet, tertiam omnium debitorum partem sine distinctione, sive chyrographaria, sive hypothecaria sint, dummodo utraque sint in forma authentica, & vel specialem hypothecam habeant, sive in Provincias cedendas, sive in restituendas, vel si nullam habeant, in libellis rationariis receptorum ad Cameram Ensisheimianam respondentium usque ad finem Anni millesimi sexcentissimi trigesimi secundi agnita, atque inter debita & credita illius recensita fuerint, & pensionum annuarum solutio dictae Camerae incubuerit; eamque dissolvat, Regem pro tali quota indemnem penitus praestando.

Quae vero debita Collegiis ordinum ex singulari per Austriacos Principes, cum ipsis in Diets Provincialibus inita conventionione attributa, aut ab ipsis Ordinibus communi nomine contracta sunt, iisque solvenda incumbunt, debet inter eos, qui in ditionem Regis veniunt, atque illos, qui sub dominio Domus Austriae remanent, iniri conveniens distributio, ut unaquaeque pars sciat, quantum sibi aeris alieni dissolvendum restet.

Rex Christianissimus re & facto infra tempus sequenti articulo . . . . .
expressum restituet Domui Austriae, & in specie supradicto Domino Archiduci Ferdinando Carolo, primogenito quondam Archiducis Leopoldi filio,
Zünster Zheil. u quatuor

1647.
Julius.

quatuor Civitates Sylvestres, Rheinfelden, Seckingen, Lauffenberg & Waldshutum, cum omnibus Territoriis & Balivatibus, Villis, pagis, molendinis, sylvis, forestis, Vafallis, subditis, omnibusque appertinentiis cis & ultra Rhenum; Itemque Comitatum Hawenstein, Sylvam Nigram, totamque Superiorem & Inferiorem Brisgoviam & Civitates in ea sitas antiquo jure ad Domum Austriacam spectantes, scilicet Neuburg, Freyburg, Endingen, Kentzingen, Waltskirch, Villingen, Breunlingen cum omnibus earum territoriis; Item cum omnibus Monasteriis, Abbatibus, Prælatibus, Præposituris, Ordinibusque Equestrum Commendatariis, cum omnibus Balivatibus, Baronatibus, Castris, Fortalitiis, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Vafallis, hominibus, subditis, fluminibus, rivis, forestis, sylvis, omnibusque Regaliis, juribus, jurisdictionibus, feudis & patronatibus, cæterisque omnibus & singulis ad sublimem territorii Jus patrimoniumque Domus Austriacæ in toto isto tractu antiquitus spectantibus.

1647.
Julius.

Totam item Ornaviam cum Civitatibus Imperialibus Offenbourg, Gengebach, & Cella am Ammersbach, quatenus scilicet Præfecturæ Ornaviensi obnoxia sunt, omnes item Ditiones, Baronatus & Dynastias per Sæviæ Tractum hætenus armis bellicis occupatas, adeo ut nullus omnino Rex Franciæ quicquam juris aut potestatis in his præmemoratis partibus cis & ultra Rhenum sitis, ullo unquam tempore prætereundere aut usurpare possit aut debeat, non obstantibus ullis donationibus, concessionibus, translationibus, venditionibus aut aliis alienationibus quomodolibet factis: ita tamen, ut Austriacis Principibus prædicta restitutione nihil novi juris acquiratur.

Libera sint in universum, inter utriusque Rheni ripæ & Provinciarum utrinque adjacentium incolæ, commercia & comæatus. Imprimis verò libera sit Rheni navigatio, ac neutri parti permillum esto, naves transeuntes, descendentes aut ascendentes impedire, detinere, arrestare aut molestare quocumque prætextu, sola inspectione, quæ ad perferendas aut visitandas merces fieri consuevit, excepta; nec etiam liceat nova & insolita vectigalia, pædagia, passagia, datia, aut alias ejusmodi exactiones ad Rhenum imponere, sed utraque pars contenta maneat vectigalibus & datiiis ordinariis ante hoc bellum sub Austriacorum gubernatione ibidem præstari solitis.

Omnes Vafalli, Landfaffii, Subditi, Cives, Incolæ, quicunque cis & ultra Rhenum Domini Austriacæ subiecti erant, sicut etiam illi, qui immediatè Imperio subiecti erant, vel alios Imperii Ordines ut Superiores recognoscunt, non obstante qualicumque confiscatione, translatione, donatione, per Ducem Bernardum Vinariensem, aliosque militiæ Sævicæ Præfectos post occupatam Provinciam facta, perque Regem Christi. ratificata, aut proprio motu decreta, statim post publicatam Pacem bonis suis immobilibus & stabilibus, sive corporalia sive incorporalia sint, Villis, Castris, Oppidis, fundis, possessionibus restitui debent, citra ullam exceptionem meliorationum, expensarum, sumptuum, compensationum, quas moderni possessores quomodolibet objicere possent, & citra restitutionem mobilium ac se moventium & fructuum præceptorum. Quod verò ad confiscationes rerum in pondere, numero & mensura consistentium, exactiones, concussiones atque extorsiones intuitu belli factas attinet, earum repetitio ad amputandas lites utrinque penitus cassata & sublata esto.

Teneatur Rex Christianissimus non solum Episcopos Argentinensem & Basiliensem, sed etiam reliquos per utramque Alfatiam, Romano Imperio immediate subiectos Ordines, Abbates Murbacensem & Luderensem, Abbatissam Andlaviensem, Monasterium in Valle St. Gregorii Benedictini Ordinis, Palatinos de Lutzelftain, Comites & Barones de Hanaw, Fleckenstein, Oberstain,

1647.
Julius.

stain, totiusque Inferioris Alsatia Nobilitatem: item prædictas decem Civitates, quæ Præfecturam Haguenensem agnoscunt, in ea libertate & possessione Immedietatis erga Imperium Romanum, qua hæctenus gavisæ sunt, relinquere: ita ut nullam ulterius in eos Regiam superioritatem prætere possit, sed iis juribus contentus maneat, quæcunque ad Domum Austriacam spectabant, & per hunc Pacificationis Tractatum Coronæ Gallia ceduntur. Ita tamen, ut præfenti hac declaratione nihil detractum intelligatur de eo omni supremi Domini jure, quod supra concessum est.

1647.
Julius.

Item Rex Christianissimus pro recompensatione partium ipsi cessarum, dicto Domino Archi-Duci Ferdinando Carolo solvi curabit tres miliones librarum Turonensium annis proxime sequentibus, scilicet millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo, quadragesimo nono, & quinquagesimo, in Festo Sancti Ioannis Baptistæ, quolibet anno tertiam partem in moneta bona & proba Basileæ ad manus Domini Archi-Ducis ejusve Deputatorum.

Præter dictam pecuniæ quantitatem Rex Christianissimus tenebitur in se recipere duas tertias debitorum Camera Enfishemianæ, sine distinctione, sive chyrographaria, sive hypothecaria sint, dummodo utraque sint in forma authentica, & vel specialem hypothecam habeant, sive in Provincias cedendas, sive in restituendas, vel si nullam habeant, in libellis rationariis Receptorum ad Camera Enfishemianam respondentium usque ad finem Anni millesimi sexcententesimi trigesimali secundi agnita, atque inter credita & debita illius recensita fuerint, & pensitationum annuarum solutio dictæ Camera incubuerit, easque dissolvat; Archi-Ducem pro tali quota penitus indemnem præstando. Utque id æquius fiat, delegabuntur ab utraque parte Commissarii statim a subscripto Tractatu Pacis, qui ante primæ pensionis solutionem convenient, quænam nomina utriusque parte expungenda erunt.

Curabit Rex Christianissimus præfato Domino Archi-Duci bona fide absque ulla mora & retardatione restitui omnia & singula literaria Documenta, cujuscunque illa generis sint, quæ terras eidem restituendas concernunt, quatenus quidem in Cancellaria Regiminis & Camera Enfishemianæ, aut Bri-faci, vel etiam in custodia Officialium Oppidorum & Arcium occupatarum reperiuntur.

Quod si talia Documenta sint publica, quæ cessas etiam terras pro indiviso concernunt, de his Archi-Duci exempla authentica, quotiescunque requisierit, edentur.

Postremo, quoniam tamdiu concupita, sperari parum diuturna Pax possit, si exteris sese bellis porro adjungeret Imperator, sive ipsi post redintegratam cum Christianissimo Rege amicitiam integrum utique foret Gallia hostibus assistere: Ideo cautum ac conventum est, ne Cæsarea Majestas ullo uspiam, nec Imperii, nec ditionum suarum hæreditariarum milite, ullisve viribus & auxiliis, directe vel indirecte, Hispania Regem aut Ducem Carolum, (non obstantibus ullis prioribus pactis in contrarium facientibus) adversus Regem Christianissimum juvet, aut a suis quoquo modo juvari patiatur.

Consequenter, neque in Imperio neque in hæreditariis Domus Austriae Provinciis militum delectus, stativa seu diribitoria, transitum vel commeatum habere, præfatis Regi Hispania Ducique Carolo, neque per Imperatorem neque per ullum Imperii Statum, licebit.

Hæ omnes & singula Pacis atque concordia leges quominus a quoquam quovis tempore aut prætextu violentur, Electores, Principes, cæterique Imperii Status se omnibus modis viribusque obstituros recipiunt.

Zwinstter Theil.

II 2

Item

1647.
Julius.

Item, ne controversiæ inter Dominos Sabaudia & Mantua Duces ratione Montisferrati, authoribus inclytæ recordationis Ferdinando II. Imperatore, & Ludovico XIII. Galliarum Rege, suarum Majestatum parentibus definitæ & terminatæ, in Christiana Republica perniciem aliquando recrudescant, conventum est, quod Tractatus Cherasci 6. Aprilis 1631. cum subsequuta super eodem Ducatu Montisferrati executione, firmus stabilisque in omnibus suis articulis in perpetuum manebit: excepto tamen Pinarolo ac pertinentiis Christianissimo Regi Regnoque Galliaë acquisitis per peculiarem Tractatum, quæ eadem stabilitate & firmitate consistent. Ideoque & Imperatoria & Christianissima Majestas vicissim promittunt, se cæteris omnibus tam ad prædictum Tractatum Cherascensem quam executionem spectantibus, & in specie Albam, Trinum eorumque territoria & reliqua loca, nunquam directe aut indirecte, specie juris aut via facti contraventuras, neque ullo auxilio vel favore contravenientem adjucuras, quinimo communi autoritate datum iri operam, ut nea quoquam quovis prætextu violetur.

1647.
Julius.

Ut autem omnium diffidorum & controversiarum semina inter eosdem Duces penitus extirpentur, quadringenta & nonaginta quatuor aureorum millia, quæ inclytæ memoriæ Christianissimus Rex Ludovicus XIII. in exonus Dom. Ducis Sabaudiaë, se Domino Duci Mantuaë soluturum spondit, Christianissima Majestas præsentem paratæque pecunia dicto Domino Duci Mantuaë numerari faciet. Et propterea Dm. Ducem Sabaudiaë ejusque Hæredes & Successores ab ea obligatione omnino relevabit, præstabitque indemnem, adeo ut in posterum ejus nomine, colore, ratione aut prætextu Dominus Dux Sabaudiaë Hæredes aut Successores nullam omnino juris vel facti molestiam aut vexationem a Domino Duce Mantuaë Hæredibus aut Successoribus ejus patiatur. Qui ab hoc die & a modo in antea, cum autoritate & consensu Cæsareæ & Christianissimæ Majestatis, solemnè hujus publicæ Pacis Instrumenti vigore, nullam penitus in tota hac causa actionem contra Dominum Ducem Sabaudiaë ejusque Hæredes & Successores exercere poterunt.

Cæsarea Majestas decenter requisita concedet Domino Duci Sabaudiaë una cum Investitura antiquorum Feudorum & Statuum, qualem inclytæ memoriæ Ferdinandus II. Duci Sabaudiaë Victori Amadeo concesserat, Investituram quoque locorum, ditionum, Statuum omniumque Iurium Montisferrati cum appertinentiis, quæ illi vigore prædicti Tractatus Cherascensis, nec non executionis inde subsequutæ decreta & remissa fuerunt; sicuti quoque Feudorum novelli Monfortis, Sini, Moncherii & Castelletti cum appertinentiis, juxta tenorem Instrumenti acquisitionis ab eodem Duce Victore Amadeo factæ sub 13. Octobris 1634. & congruenter concessionibus seu permissionibus, nec non approbationibus Cæsareæ Majestatis, cum confirmatione quoque omnium & quorumcunque privilegiorum, quæ Sabaudiaë Ducibus hætenus indulta fuerunt, quotiescunque a Domino Duce Sabaudiaë requirentur & postulabuntur.

Item conventum est, quod Dux Sabaudiaë, hæredes & successores nullatenus a Cæsarea Majestate turbentur aut inquietentur, in superioritate seu jure superioritatis, quod habent in Feudis Rocheverani, Olmi & Cefolæ cum appertinentiis, quæ a Romano Imperio nulla ratione dependent, & revocatis annullatisque donationibus & investituris, in dictorum feudorum possessione seu quasi Dominus Dux manuteneatur, & quatenus opus sit, redintegretur, parique ratione ejusdem Vasallus Comes Verrucæ, quoad eadem Feuda Olmi, Cefolæ & quartæ partis Rocheverani suæ possessioni seu quasi restituitur, & in eadem plenissime cum fructibus omnibus redintegretur.

Item conventum est, quod Cæsarea Majestas restitui faciat Comitibus Clemen-

1647.
Julius.

Clementi & Ioanni filiis, nec non & Nepotibus ex filio Octaviano Comitibus Caroli Cacherani integrum feudum Rochæ, Arazii, cum pertinentiis & dependentibus, una cum fructibus, a die quo fuerunt de possessione dejecti, quibuscuque non obstantibus.

Similiter declarabit Imperator in Investitura Ducatus Mantuæ comprehendi Castra Reggioli & Luzzara cum suis Territoriis & Dependentibus, quorum possessionem Dux Guastallæ Domino Duci Mantuæ restituere tenentur.

E quoniam a Camera Imperiali Spirensi contra quosdam Helvetiæ Cantones processus decreti, mandata emissa, arresta quoque nec non executiones tentatæ sunt: id quod libertati & omnimodæ superioritati, qua gaudent, contrarium est, & motus periculosos excitare possit: ea propter ad firmandam Pacem & tranquillitatem publicam vigore præsentis Transactionis conventum est, ut omnes & singuli ejusmodi processus decreti, sententiæ latæ, mandata, arresta, quæque præterea a dicta Camera Spirensi contra unum vel alterum totius Corporis Helvetici membrum, eorumve Cives, subditos & clientes, universos & singulos, nominatim contra Civitatem & Cives Basilienses quocumque modo aut prætextu facta attentatæque sunt, plane sublata, rescissa atque abolita sint, nec in posterum ulla ratione, aut via tituloque tale quid attentetur.

Illustrissima Domus Hasso-Cassellana, omnesque in ejus Principes, maxime Domina Amelia Elisabetha Hassico-Landgravina, ut & ejus Filius Dominus Wilhelmus, illorumque Hæredes, Ministri, Officiales, Vasalli, Subditi, Milites, & alii quocumque modo illis addicti, nullo prorsus excepto, non obstantibus contrariis pactis, processibus, proscriptionibus, declarationibus, sententiis, executionibus & transactionibus, sed illis omnibus, ut & actionibus vel prætensionibus, ratione damnorum & injuriarum tam neutralium quam belligerantium annullatis, non solum universalis Amnistie supra sancitæ, & ad initium bellici Bohemici reductæ, sed etiam omnium aliorum beneficiorum hujus & Religiosæ Pacis cæterarumque Imperii Constitutionum, quæ reliquis, imprimis vero Augustanæ Confessionis addictis Statibus & subditis competunt, pari cum iis jure in Politicis & Ecclesiasticis, absque ulla limitatione, plenarie participes sunt.

Domus Hasso-Cassellana ejusque Successores concessam ipsis ab Imperatore Abbatiam Hirsfeldensem cum omnibus pertinentiis, sive intra sive extra territorium, (ut Præpositura Gellingen) sitis, Secularibus & Ecclesiasticis, retineant in perpetuum, & eo nomine a Cæsarea Majestate toties quoties casus evenerit, Investituram petant & fidelitatem præstent.

Controversia super successione Marpurgensi inter Domum Hasso-Cassellanam & Darmstadinam, vigore hujus Pacificationis, hoc modo decisa & determinata est, ut Domus Hasso-Darmstadinam ante omnia restituat ditiones, territoria, & jura patrimonialia Cassellana, ad supra dictam successionem non pertinentia, sed fructuum, interesse & expensarum titulo, durantibus hisce motibus amissa, ut sunt Comitatus Inferior Cattimelibocensis, una cum vectigalibus, mobilibus, tormentis & omnibus aliis pertinentiis, pars Cassellana urbis & Præfecturæ Umstadiensis, Rens, Dynastia Schmalkaldensis junctis suis Vogtejis, Academia Marpurgensis, nec non præcedentiæ aliæque jura, in quorum possessione antehac, circa concessionem officiorum Hassiæ hæreditariorum, Feudorum, Waldeccensis, Goddelsheimensis & Grunebecensis fuit Linea Hasso-Cassellana. Deinde, ut dimidiam hæreditatis Marpurgensis partem lineæ Hasso-Cassellana, juxta Testamentum Domini Ludovici Senioris

1647.
Julius.

1647. Hassiæ Landgravii, Anno 1604. in Judicio Austregarum per sententiam adju- 1647.
 Julius. dicatam, & ab illa usque ad Annum 1624. possessam, cum omnibus mobilibus,
 urbaniis, registris, libris censualibus & aliis pertinentiis restituat, Domus au-
 tem Cassellana è contra, non solum omnes fructus à Domo Darmstadina per-
 ceptos, interesse & expensas, sed etiam ulterius, non obstante Testamento &
 Austregarum sententia, quartam partem jam dictæ portionis Cassellanæ re-
 mittat, ita tamen, ut salva antiqua hæreditatis divisione & æstimatione, Lineæ
 Cassellanæ electio relinquatur, in quibus Præfecturis modo dictam quartam
 assignare velit, & Linea Darmstadina æs alienum ab illa contractum una cum
 pensionibus aliisque oneribus sola exsolvat, debita autem hæreditaria pro rata
 agnoscat, nec ministris aut subditis, qui Domui Cassellanæ jurarunt aut adhæ-
 ferunt, ullam molestiam inferat; Nec liceat uni alteri patrium huic conven-
 tioni, sub prætextu dissensus, contradictionis, protestationis, reservationis,
 testamenti, executionis, transactionis aut sanctionis pragmaticæ, damni, fru-
 ctuum, actionis petitorii, aut quacunque alia ratione contravenire, aut ul-
 terius quicquam juris sibi in futurum arrogare, aut contra hanc irrevocabilem
 decisionem, sive judicialiter sive extrajudicialiter, movere, sed illis omnibus,
 vigore hujus Pacificationis in quemcunque casum sublatis, utraque pars per-
 petua & quæta Domini & possessionis securitate gaudeat.

Pacta confraternitatis & unionis inter Domos Saxoniam, Brandeburgi-
 cam & Hassiæ inita, ut & pacta gentilitia Principatus Hassiæ de An. 1568.
 in Domini Philippi Senioris Hassiæ Landgravii p. m. Testamento radicata,
 nec non privilegium Primogenituræ Lineæ Hassiæ-Cassellanæ à Cæs. Majestate
 antehac concessum, item pacta inter Dominum Landgravium tutorem nomine
 & Domum Hanovicam super eventuali successione in Comitatu Hanovico
 Müntzenbergenfi 26. Julii An. 1643. conventa, vigore hujus Pacificationis
 rata firmaque sint, & à Sacra Cæs. Majestate debita cum reverentia desuper
 audeunda, cum majorennitatis indulto confirmantur.

Transactio inter defunctum Dominum Wilhelmum Hassiæ Landgravi-
 um, & Dominos Christianum & Wolradum Comites Waldeccæ, 11. Aprilis,
 1635. facta; non minus vigore hujus Pacificationis plenissimum robur obtineat.

Conventum præterea est, ut Satisfactionis & indemnitis loco, jura dire-
 cti & utilis Domini in quatuor Præfecturas Schawenburg, Buckenburg,
 Saxenhagen & Statthagen, cum omnibus pertinentiis, Episcopatus Mindano
 antehac asserta & adjudicata, imposterum ad Dominum Wilhelmum moder-
 num Hassiæ Landgravium, ejusque Successores Hassiæ Principes, plenarie in
 perpetuum, citra ulteriorem dicti Episcopatus aut alterius cujusvis contra-
 dictionem aut turbationem, pertineant, salvis tamen iis, quæ in Præfectura
 Schaumburgenfi Duces Brunsvicenses & Luneburgenfes jure prætere
 evincere poterunt, & transactione inter Dominam Landgraviam, & Domi-
 num Philippum Comitem Schaumburgensem super Comitatu Schaumbur-
 genfi, Monasterii die . . Julii 1647. inita, in suo vigore permanente.

Deinde, ut pendantur Dominæ Landgraviæ Tutrici, ejusque filio Domi-
 no Wilhelmo, ut & ejus successoribus Hassiæ Principibus, octies centena Tha-
 lerorum Imperialium millia, hoc tamen modo, ut dimidiam partem in præ-
 senti pecunia, residuum vero accipiant in terris fundisque jure pignoris, cum
 omni jurisdictione & superioritate possidendis, donec restantia quadringen-
 ta millia Imperialium Thalerorum Cassellis persolvantur: quod ubi factum
 fuerit, dictus Dominus Landgravius ejusve successores de terris locisque hy-
 pothecæ obligatis sine mora decedent.

1647. Militibus Hassiacis eodem modo, quo Suecicis, secundum proportionem
Julius. satisfiat.

1647.
Julius.

His præstitis, restituet Domina Landgravia omnes Provincias & Episcopatus, nec non illorum Urbes, Præfecturas, Oppida, fortalitia & propugnacula inter hæc bella ab illa occupata, ita tamen, ut non solum omnia tormenta, arma, comæatus, annona, globi, munitiones ut vocant, pulvis tormentarius, & quæ præterea ad apparatus bellicum pertinent, per subditos avehenda, Domine Landgraviæ & supradictis successoribus permaneant, sed ut etiam fortificationes & valla extructa destruantur.

PACEM hoc modo conclusam promittunt Cæsarei & Regii Ordinumque Imperii Plenipotentarii, respective ab Imperatore & Rege Christianissimo Sacrique Romani Imperii Electoribus, Principibus ac Statibus, ad formam hic mutuo placitam ratihabitu iri, seseque infallibiliter præstituros, ut solemniter Ratihabitionum Instrumenta intra spatium trium Mensium Monasterii Westphalorum præsententur, & reciproce riteque commutentur. Interim facto inter exercitus Armistitio, cesset omnis hostilitas, & quæ supra conventa sunt, incipient executioni mandari.

Deinde omnes & singuli utriusque partis captivi, citra discrimen sagi vel togæ, interque hos nominatim Princeps Lusitanæ Eduardus, eo modo, quo inter Exercituum Duces convenietur, liberi dimittantur.

Tum, quæ de universali ac particulari Statuum aliorumque restitutione supra transacta sunt, per Cæsarea Mandata sine clausula, in singulis Circulis intra præfatum terminum executioni mandentur, atque Ratihabitionum Instrumenta mutuo extradantur, actum statim omnia partis utriusque militaria præsidia, sive Imperatoris & Imperii ejusque sociorum & fœderatorum, sive Regis Christianissimi, Regni Galliæ & Domine Landgraviæ Hassiæ eorumve fœderatorum & adhærentium, aliove quocunque nomine imposta fuerint, e locis restituendis sine damno & noxa Civium, Incolarum & Provinciarum deducantur.

Loca ipsa, Civitates, Urbes, Oppida, Arces, Castella, Fortalitia, tum quæ per terras Imperatoris Domusque Austriacæ hæreditarias quam per Imperium ab utraque parte occupata & detenta sunt, pristinis & legitimis suis possessoribus & Dominis, sive Mediatæ sive Immediatæ Imperii Satus sint, aut Immediatæ Imperiali gaudeant, per totum Imperium tam Ecclesiasticis quam Sæcularibus, tum etiam Nobilibus Immediatis, absque mora restituantur, liberæque eorum dispositioni de jure & consuetudine vigoreque præsentis Transactionis ipsis competenti permittantur, non obstantibus ullis donationibus, infeudationibus, concessionibus, aut aliis quibuscunque titulis, in priorum legitimorum Dominorum possessorumve præjudicium acquisitis, salvis tamen iis, quæ in præcedentibus articulis, sive Regi Christianissimo Regnoque Galliæ cessã, sive aliter speciatim excepta & disposita sunt; atque hæc locorum occupatorum restitutio dicto modo & tempore tam a Cæsarea quam a Regia Majestæte, & omnibus utriusque fœderatis atque adhærentibus fiet bona fide. Ita tamen, ut utrique parti liceat, quas in locis restituendis extruxit, munitiones disjicere.

Quod autem ad Castra Ehrenbreitstein & Hammerstein attinet, Imperator statim post confirmatam Pacem, suum & Ducis Caroli tanquam Cæsareani belli Generalis, præsidium inde deducet, illaque Castra in manus Domini Electoris Trevirensis, ejusdemque Capituli Metropolitanæ, pari potestate pro Imperio & Electoratu custodienda tradet, quo nomine & Capitaneus

1647.
Julius.

neus & novum præsidium ibi ab Electore constituendum, juramento fidelitatis pro ipso ejusque Capitulo pariter obstringi debent; qua restitutione prædictorum Castrorum ad hunc modum plenarie expleta, Regia Christianissima Majestas omnia loca virtute hujus Tractatus restituenda, absque mora præsidio liberabit, eaque Imperio & veris suis Dominis, ut supra dictum est, restituet.

1647.
Julius.

Restituantur etiam Archiva aliaque mobilia, quæ in dictis locis adhuc salva reperiuntur, sed tormenta bellica cum suis annexis reliquoque apparatu bellico, ibi reperta vel quæ aliunde eo in vecta fuerant, secum avehere & exportare, discedentibus liceat. Teneanturque subditi cujusque loci, iisdem necessarios currus, equos & naves pro omnibus necessariis exportandis, ad loca destinata, absque pretio subministrare, quæ & restituere debent Præfecti præsidiorum hoc modo discedentium, sine dolo & fraude.

Reddita vero, sive maritima & limitanea, sive mediterranea fuerint, dicta loca ab ulterioribus omnibus occasione horum bellorum introductis præidiis perpetuo posthac libera sunt.

Denique omnium belligerantium in Imperio partium copiarum & exercitus dimittantur & exauctorentur, eumque duntaxat præsidiariorum numerum Imperator retineat, qui ejus urbibus arcibusve imponi pacis tempore consuevit: Rex vero Christianissimus, quantum par est, tuendis locis Majestati Suae per hunc Tractatum acquisitis, ita tamen, ne vicinis justa suspicionis causa præbeatur.

Ut autem tutius stabilietur Pax, omnisque armorum merus & suspicio tollatur, exauctoratio militum palam & sub oculis Imperii totius fiat, ab Imperatore quidem eis Danubium in Bohemia, & a Christianissimo Rege ad Rhenum, nisi aliis bellis implicitis Germanum militem retinere velit, quo casu educere illum statim è finibus Imperii tenebitur.

Pro majori horum omnium & singulorum punctorum firmitudine & securitate, sit hæc Transactio perpetua lex & pragmatica Imperii sanctio Cæsareæ Capitulationi inferenda, obligans non minus absentes quam præsentis, Ecclesiasticos æque ac Politicos Imperii Status & alios: eaque tam Cæsareis Procerumque Consiliariis, quam Tribunalium omnium Judicibus & Assessoribus, tanquam regula, quam perpetuo sequantur, præscripta.

Contra hanc Transactionem ullumve ejus articulum aut clausulam, nulla jura Canonica vel Civilia, communia vel specialia Privilegia, Indulta, Edicta, Commissiones, Inhibitiones, mandata, decreta, rescripta, litispentia, quocumque tempore latae sententiæ, res judicatae, Religiosorum Ordinum Regulæ aut exemptiones, protestationes, contradictiones, proscriptiones, confiscationes, investituræ, transactiones, præteriti aut futuri temporis, seu dediticia seu alia pacta, multo minus Edictum Anni 1629. vel Transactio Pragensis aut Concordata cum Pontificibus, aut Interimistica Anni 1548. nec etiam ulla Statuta, sive Politica sive Ecclesiastica, decreta, dispensationes, absolutiones, vel ullæ aliæ quocumque nomine vel prætextu excogitari poterint exceptiones unquam allegentur, audiantur aut admittantur: Nec uspiam contra eas in Petitorio aut Possessorio, seu inhibitorio aut alii processus decernantur.

Omnes hujus Transactionis consortes, Imperator, Rex Christianissimus, Electores, Principes Statusque Germaniæ, uti & Serenissima Regina Regnumque Sueciæ, teneantur universas & singulas hujus Pacis leges, contra

1647.
Nov.

contra quemcunque tueri & protegere; Jamque ex hoc die & vigore præsentis Transactionis, perpetuo sese invicem sanctissimoque fœdere obstringunt, quod quicumque Tractatus hujus pacta violarit, eum tanquam Imperii & publicæ tranquillitatis hostem communibus armis impetent, donec cessaverit contraventio. Et quidem læsus lædentem imprimis à via facti, ut convenit, dehortetur, causa ipsa vel amicabili compositioni, vel juris disceptationi submissa, verum tamen si neutro horum modorum intra spatium quatuor mensium terminetur controversia, teneantur omnes & singuli dicti comproectores junctis cum parte læsa consilii viribusque arma sumere ad repellendam injuriam statim atque post mensem, ex quo fuerint ab injuriam passo moniti, quod nec amicitia nec juris via locum invenerit.

1647.
Nov.

Qui vero huic Transactioni consilio vel ope contravenerit, sive Clericus sive Laicus fuerit, pœnam fractæ Pacis incurrat, honore, dignitate, bonis juribusque privandus.

Hac Pacificatione comprehendantur ex parte Imperatoris

Ex parte vero Regis Christianissimi

In quorum omnium & singulorum fidem majusque robur, tam Cæsareani quam Regii, ut & Electorum, Principum ac Statum Imperii Plenipotentiarum, præsens Pacis Instrumentum manibus sigillisque propriis munierunt & firmarunt, Monasterii Westphalorum, die . . . Mensis . . . , Anno Domini 1647.

§. III.

Der Französische Satisfactions Punct wird verglichen.

Hierauf wurde nun in langer Zeit, bis in den Monath Novembris, zwischen denen Kaiserlichen und Franzosen nichts hauptsächliches gehandelt, da mittler Zeit der Graf von Trautmannsdorff nach Wien reifete, und die Tractaten mit den Schweden und Protestanten fortgesetzt wurden. Da aber im Novembr. die Haupt-Handlung mit den Schwedischen wieder angehoben werden sollte, und die Franzosen sahen, daß ihre längere Aufzüge ihnen selbst keinen Vortheil schafften; so

kam man durch Hülffe der Mediatoren, wegen des Französischen Satisfactions-Puncts, dergestalt überein, wie die Formula des darüber verfaßten Articul sub N. I. zeigt, welche am 17ten Novembris von denen Legations-Secretariis subscribiret wurde; woneben zugleich das Project der Kaiserlichen Cession, über die an Frankreich, pro Satisfactione überlassene Provincien und Orte, Inhalts N. II. gefertigt wurde.

N. I.

Punctum Satisfactionis Coronæ Gallie inserendum de verbo ad verbum Tractatus Pacis Germanicæ, absque ulla facultate addendi, demendi, mutandive.

Quo magis autem & publicæ securitati prospiciatur & pax stabilius firmari

Fünftter Theil.

Æ

mar